

Виховання національної свідомості та загальнолюдських цінностей особистості шляхом впровадження моделі «Школа – музей» засобами шкільного народного історико-краєзнавчого музею ім. Я.І.Красюка

Зміст

1. Анкета
2. Висновок про педагогічну та методичну діяльність
3. Витяг з протоколу засідання методичної ради про схвалення досвіду роботи
4. Опис педагогічного досвіду «Виховання національної свідомості та загальнолюдських цінностей особистості шляхом впровадження моделі «Школа – музей» засобами шкільного народного історико-краєзнавчого музею ім. Я.І.Красюка»
5. Використання матеріалів музею в навчально-виховному процесі
 - * розробки уроків
 - * розробки позакласних заходів

Витяг з протоколу № 7

засідання методичної ради Першотравневої гімназії Зміївської районної ради

від 3 червня 2007 року

Слухали: Кондратюка В.М., директора гімназії про досвід роботи творчої групи вчителів Пушкаренко Л.П., Брехунець О.О., Поліщук С.П., Мотроновської З.М. «Виховання національної свідомості та загальнолюдських цінностей особистості шляхом впровадження моделі «Школа – музей» засобами шкільного народного історико-краєзнавчого музею ім. Я.І.Красюка»

Ухвалили: Схвалити досвід роботи творчої групи вчителів Пушкаренко Л.П., Брехунець О.О., Поліщук С.П., Мотроновської З.М. «Виховання національної свідомості та загальнолюдських цінностей особистості шляхом впровадження моделі «Школа – музей» засобами шкільного народного історико-краєзнавчого музею ім. Я.І.Красюка»

Оригінал підписали
Голова засідання
Секретар

В.М.Кондратюк
Л.І.Попсуй

Тема досвіду

Виховання національної свідомості та загальнолюдських цінностей особистості шляхом впровадження моделі «Школа – музей» засобами шкільного народного історико-краєзнавчого музею імені Я.І.Красюка

Адреса досвіду

Харківська область
Зміївський район
Першотравнева гімназія
Зміївської районної ради,
вул. Шкільна, 4
тел. 63 - 180

Автори досвіду

Пушкаренко Л.П. – заступник директора з виховної роботи
Брехунець О.О. – заступник директора гімназії
Поліщук С.П. – педагог-організатор
Мотроновська З.М. – завідувача музеєм

Роки вивчення та оформлення досвіду

2005 – 2007

Провідна наукова ідея

* використання експозицій музею, його матеріалів в навчально-виховному процесі;

* організація пошукової, науково-дослідницької роботи з учнями з метою поповнення і розширення фондів музею

Мета досвіду

* формування громадянської і загальнокультурної компетентностей, виховання національної свідомості, патріотизму та загальнолюдських цінностей особистості

Прогнозовані результати

* відновлення історичної пам'яті молодого покоління через діяльність шкільного історико-краєзнавчого музею як одного з навчально-виховних центрів;

* формування конкурентно спроможної особистості, готової до самореалізації, самовдосконалення та самовизначення;

* розвиток ініціативи та творчості; пізнавальної активності учнів;

* виховання національно свідомого громадянина, патріота рідного краю.

Актуальність досвіду

*використання інноваційної педагогічної технології, яка базується на інтеграції суспільно-гуманітарних наук: історії, музеєзнавстві, мистецтвознавстві, природознавстві, культурознавстві;

*сприяння розвиткові творчих здібностей учнів

Висновок про педагогічну та методичну діяльність на досвід роботи

«Виховання національної свідомості та загальнолюдських цінностей особистості шляхом впровадження моделі «Школа – музей» засобами шкільного народного історико-краєзнавчого музею імені Я.І.Красюка» творчої групи вчителів Пушкаренко Л.П., Брехунець О.О., Поліщук С.П., Мотроновської З.М.

У Першотравневій школі, починаючи з 1948 року функціонує історико-краєзнавчий музей, який був заснований і оформлений вчителем історії названої школи Красюком Я.І. У 1968 році музею присвоєно звання «народний». Пізніше він став носити ім'я Я.І.Красюка, був і є гордістю всіх поколінь учнів, їх батьків, педагогів, односельців. Один із кращих шкільних музеїв району, області. Сьогодні він налічує 15 тисяч експонатів, зібраних учнями, вчителями, односельцями, які занесені до каталогу і описані.

Виходячи із завдань, поставлених в Концепції 12 річної загальноосвітньої школи, вся управлінська діяльність гімназії спрямована на формування ключових компетентностей. В зв'язку з цим виникла необхідність створення в навчальному закладі моделі „Школа-музей”, яка є впливовою силою при вихованні національної свідомості та загальнолюдських цінностей школяра. Саме ця модель якнайкраще формує творчі здібності учнів. А творча особистість - це та цілісна людська індивідуальність, яка виявляє розвинені творчі здібності, творчу мотивацію, творчі вміння, що забезпечують їй здатність впроваджувати на практиці якісно нові матеріали, технології та духовні цінності, які зміцнюють людину духовно. В учнів формуються риси: допитливість, цілеспрямованість, наполегливість, ініціативність, спритність, терпимість, вимогливість, критичність, дисциплінованість.

Найчастіше матеріали музею в своїй роботі використовують такі вчителі: Трішкіна Н.М. (історія, Харківщинознавство), Пушкаренко Л.П. (історія), Малиновська С.І. (народознавство), Приходько І.М., Єр'оміна Т.В. (рідна мова і література), Червоний В.П., Ільїнський А.М. (краєзнавчі гуртки). Уроки багатьох педагогів, виховні заходи, години спілкування свідчать про те, що використання матеріалів, експонатів музею стримує бездуховність учнів, розширює їх кругозір, змушує їх в якійсь мірі задумуватись над своїм життям, поведінкою.

Використання матеріалів музею знайшло своє відображення в розробці та проведенні уроків вчителями початкової школи: Хоменко Г.Г., Биковою І.А., Криворучко О.Т., Попсуй Л.І. та вчителями-предметниками: Дротенком А.В. (рідна мова та література), Краснокутською Л.М. (біологія), Поліщук

С.П. (музика), Кухтін І.І., Приходько Г.Я. (іноземна мова), Усічено Л.О. (трудове навчання), Ілінським А.М. (географія).

Широко використовуються матеріали музею і в позакласній виховній роботі. Найчастіше, найпомітніше можна бачити це у класних керівників: Єр'оміної Т.В., Розторгуєвої В.Ю., Колісник С.Г., Обаленцової Л.М., Руденко З.В., Бердашевої Л.Є., педагога-організатора Поліщук С.П..

В навчально-виховному процесі найефективніше використовуються такі форми роботи як музейні уроки, екскурсії, зустрічі, шкільні свята. Розвитку творчих здібностей сприяє пошукова робота, збирання і опис експонатів, виставки, робота школярів екскурсводами.

Сьогодні в умовах змін у соціальному, економічному і політичному житті України постала проблема пошуку нового світорозуміння, нових перспектив розвитку компетентної особистості, спроможної до самовизначення, самореалізації та самовдосконалення.

Виходячи із завдань, поставлених в Концепції 12 річної загальноосвітньої школи, вся управлінська діяльність гімназії спрямована на формування ключових компетентностей. В зв'язку з цим виникла необхідність створення в навчальному закладі моделі „Школа-музей”:

Ця модель дає можливість засобами шкільного народного історико-краєзнавчого музею ім. Я.І. Красюка формувати громадянську і

загальнокультурну компетентності, виховувати національну свідомість та загальнолюдські цінності особистості.

Історико-краєзнавчий музей імені Я.І.Красюка удостоєний звання народного і налічує 20 тис. експонатів. Він є гордістю гімназії.

А почалося все у вересні 1948р.. Тієї осені хлопчики знайшли у Лисячій балці, що неподалік села, кістку ноги і зуб мамонта. Під керівництвом Красюка Якова Івановича, вчителя історії, викопали її і перенесли до школи. Тут і виникла ідея створити музейний куточок, яка швидко переросла в ідею створення шкільного музею.

Яків Іванович Красюк (1924-1967) був людиною непересічною – малював, грав на різних музичних інструментах, мав енциклопедичні знання і дуже любив свій край .

Він став організатором створення шкільного музею. Походи по рідному краю, археологічні розвідки, екскурсії в різні міста України та колишнього Радянського Союзу - все це теж під керівництвом Я.І. Красюка.

Яків Іванович – ініціатор відкриття при школі філії Харківської дитячої школи ім. І.Рєпіна.

Дітям читали лекції з образотворчого мистецтва, композиції, малювання, ліплення. Було відкрито картинну галерею, у якій почесне місце відведено роботам Харківських художників А.Г. Сафаргаліна, Г.С. Галкіна, Й.І.Карася, С.І. Письменного та інших.

Творчі роботи членів гуртка „Юний історик” експонувалися на Виставці Досягнень Народного Господарства у Москві, Києві і одержали заслужені нагороди – грамоти, дипломи, медалі.

10 лютого 1968 р. на засіданні колегії Міністерства культури УРСР музею Першотравневої школи присвоєно найменування народного. Це був період ідейного і культурного зростання школи.

Навряд чи ще якийсь шкільний музей може зрівнятися багатством експозиції з тим, що існує при гімназії. Все тут позначено карбами століть і тисячоліть:

зуб і кістка мамонта, кам'яні знаряддя, двосічні мечі, козацька зброя, римські срібні монети, предмети українського побуту

Особливе місце в експозиції музею відведене історії нашого села, яка, можливо, коротка за часом, але дуже цікава. Заснування його спричинила аварія царського поїзда, що зійшов тут з рейок 17 жовтня 1888 року. На тому місці, де цар вибрався з-під уламків вагона, було споруджено каплицю. Через 6 років поряд вже височіли споруди монастиря, що існував як філія Святогорського, та освячено церкву. Про те, яким прекрасним було те архітектурне диво, засвідчують гравюри тих часів, деякі ікони з храму та мозаїчний образ рівноапостольного князя Київського Володимира. 27

квітня 2003 року знову затеплилися лампади біля образів каплиці Нерукотворного Спасу, що реконструйована Південною залізницею.

Рік за роком поповнювалась експозиція музею. Переконливими є експонати пізніших часів: боротьби українського народу за збереження державної незалежності (1917-1920 р.р.), часів Великої Вітчизняної війни (1941-1945 р.р.)

Різноманітні документи, одяг, зброя періоду визвольних змагань на українських землях зайняли достойне місце серед інших експонатів завдяки роботі учнів, учителів та односельців.

Знахідок часів Великої Вітчизняної війни значно більше. В цьому куточку музею завжди зустрінеш групу хлопчаків, які з зацікавленням розглядають залишки зброї, фотографії героїв, нагороди. Пошуковці дослідили бойовий шлях 78-ої гвардійської стрілецької дивізії, яка визволяла наше село.

Почуття законної гордості в наших дітей викликає і те, що з 13 героїв Радянського Союзу, які народилися в Зміївському районі - двоє наші односельці, учні нашої школи. Це льотчик-винищувач О.Г. Воронько, який під час боїв з німецькими загарбниками збив 20 ворожих літаків, і А.Г. Колодяжний, що одним із перших переправився через Дніпро і вогнем кулемета прикривав своїх товаришів – однополчан, які форсували неприступну річку.

Багаторічний досвід шкільного музею, а також досвід інших шкіл показує, яке велике навчально – виховне значення має історико – краєзнавчий музей сільської школи. Він дозволяє не тільки відтворити, а й відчувати життя людей в минулому, співставити його з сучасністю, простежити за ходом історичного розвитку людства. Наявність музею при гімназії створює неабиякі можливості використання наочності в навчально – виховному процесі.

Так, зустріч з новим предметом „історія” для п’ятикласників починається з музею. Яскрава розповідь вчителя про історичні джерела підкріплюється побаченими в музеї знаряддями праці первісних людей. Все це разом справляє на дітей дійсно незабутнє враження.

Вчителі історії Л.П.Пушкаренко та Н.М.Трішкіна у викладанні свого предмета користуються таким методом не один рік і доводять, що матеріали музею мають унікальний науковий потенціал для розширення кругозору дитини, виховання національної свідомості, почуття патріотизму, гордості за свою малу батьківщину.

Крім уроків історії, музейні матеріали допомагають в проведенні уроків музичного та образотворчого мистецтва, Харківщинознавства, народознавства. Вихованню загальнолюдських цінностей, духовної культури учня на уроках музики та образотворчого мистецтва сприяє використання етнографічних експонатів. Атмосфера таких уроків самотутня, нетрадиційна.

Матеріалами музею також користуються і студенти – колишні учні школи. Зокрема, випускник гімназії Усіченко Ігор, будучи студентом ХДПУ імені Г.С.Сковороди, обрав темою курсової роботи історію розвитку села Першотравневого.

При музеї працює гурток екскурсоводів – пошуковців.

Це учні 5 – 7 класів, які на заняттях гуртка не тільки знайомляться з експозиціями музею, а й вивчають прийоми музееведення і пошукової роботи. Вони допомагають у проведенні виставок, лекцій, дбають про пам'ятник загиблим воїнам, могилу Я.І.Красюка і пам'ятний знак А.Т.Тоцькому.

Пошуковці постійно беруть участь у різноманітних конкурсах з історико – краєзнавчої тематики. Наприклад, робота Панової Ірини, Горбуля Олександра, Гайдара Івана „Спасів скит” увійшла до ста кращих робіт Всеукраїнського конкурсу учнівських пошукових робіт „Слідами історії”.

Останнє придбання пошуковців - книга для читання з російської мови „Красные восходы”, яка була видана в Харкові в 1939 році, „Настольный календарь 1941 года”, „Брюсов календарь или планетник на 200 лет”, виданий у 18 столітті.

Допомагає у пошуковій роботі і краєзнавець, житель села, Комов О.М., який передав музею ряд цікавих експонатів: польовий телефон 1941 року, поштові листівки кінця 19 століття з видами Спасова скита, монети Російської імперії та інше.

Тісний зв'язок з музеєм підтримують не тільки пошуковці , а й багато кращих учнів гімназії. Наші діти є учасникам і дипломантами конкурсів „Харківщина – моя батьківщина”, „Збережемо пам'ять про подвиг”. В основу робіт учнів 11 класу Гавілей Наталії, Тарасенко Ганни „ Каплиця Спаса Нерукотворного” та роботи Золотопуп Маргарити „Підводник з Першотравневого” покладені матеріали шкільного музею.

Вчителі гімназії разом з учнями бережуть традиції попередніх поколінь. Великим успіхом у дітей початкової школи користуються години спілкування, імпровізовані українські народні свята „Вечорниці”, „Свято Миколая та Калити”, „Осінній ярмарок”, „З бабусиної скрині” та інші. Діти залучаються до духовної спадщини, вивчають традиції і звичаї свого народу.

Вихованці Першотравневої люблять свою школу, гордяться музеєм і мріють, як і колись, знайти свою „кістку мамонта”. Особливо сприяє цьому гурток туристів - краєзнавців. За останні роки юні туристи протоптали багато стежок, вивчаючи історію, культуру, природу рідного краю. Вони з ентузіазмом і захопленням пройшли маршрутом своїх батьків, який проклав вчитель історії та засновник музею Я.І.Красюк.

Традиційними стали в Першотравневій гімназії екскурсійні поїздки по історичних місцях Харківщини та України. Немає, мабуть, жодного учня, який би не побував у Святогорському монастирі, не відвідав храми Харкова, історичний музей міста та ін. Такі екскурсії розширюють знання дітей про історико-культурну спадщину України.

Вихованню національного патріотизму, поваги до героїчного минулого України сприяє участь дітей у заходах по вшануванню пам'яті загиблих воїнів. Як правило, під час проведення великих загальношкільних свят

Першого та Останнього дзвоника, випускних вечорів, уроків мужності діти не забувають вклонитися тим, хто віддав своє життя за наше сьогоднішнє.

Уроки мужності залишають глибокий слід у душах школярів виливаються у палки рядки, які йдуть від самого серця

*Тут завжди тихо
Тут завжди тихо,
Гаму тут нема,
І не сміються люди тут здавна.
На цьому місці, біля Вічного вогню,
І прізвища загиблих у бою
Разом і з душами тут спокій віднайшли.
Ті люди на війну сміливі йшли,
Бажаючи народ свій захистить,
Життям ризикували кожену мить
Заради незалежності думок,
Щоб вільний простір тягся до зірок,
Щоб ми могли спокійно існувати,
Від щастя лише зморшки мала мати.
Від сміху лиш показувались сльози,
І далі від України були грози.
Схилившись, я стою перед тими,
Кому за все, що маєм, винні ми.
Мовчу, читаю прізвища, і знов
Ще більше прокидається любов,
А ще повага, бо вони своє життя
Поклали за безхмарне майбуття.*

*Обаленцова Інна, випускниця
Першотравневої гімназії 2005 року*

Впровадження моделі „Школа-музей” дає добрі наслідки. Наші випускники - це гордість гімназії. Є серед них професори, генерали, лікарі, економісти, вихователі, робітники різних професій і, звичайно вчителі. На сьогоднішній день з 32 викладачів 15 – випускники Першотравневої.

Робота дітей в музеї відіграла важливу роль у виборі їх подальшого життєвого шляху. За останні 10 років своє життя з історією пов'язали випускники гімназії: Усіченко І., Земляна О., Задорожний Ю., Сидора Л., Венедиктов В., Романко О., Янцен П., Сало Є. та ін.

Музей впливає на виховання не тільки учнів нашої гімназії. Під час канікул, навчальної практики особливо людно в музеї та біля каплиці. До нашого села приїздять з усієї Харківщини, з інших куточків України, бувають і іноземці. Свої враження вони залишають в „Книзі відгуків”.

Вже 15 років завідуючою музеєм працює Мотроновська Зінаїда Миколаївна.

Ця людина закохана в свою справу, в своє село. Людина творча, ніколи не зупиняється на досягнутому. Поповнює музей разом з дітьми новими експонатами. На сьогоднішній день нею разом з учнями зібрані нумізматична, боністична, фалеристична, філокартична колекції. Сама майстриня, передає свій досвід дітям: вчить вишивати, в'язати, низати бісер. Зінаїда Миколаївна завжди в оточенні учнів. У неї вони вчаться працелюбності, наполегливості в досягненні своєї мети.

Свідченням цього є різноманітні грамоти, подяки, дипломи, отримані музеєм і школою за багаторічну діяльність.

Колектив гімназії впевнений, що наші діти знайдуть свій шлях в житті, будуть завжди любити, пам'ятати, гордитись рідною гімназією і її серцем - шкільним музеєм.